

Y A X A 7 3 N N U 3 M M 3 3 X
D b b l A A

ҮНЧЕТТЕРГЭ СЯНАЛЗАХ МЭТҮРҮЙААЛЫ-
НАН ЭЗБЫЛЛАХТЭД.

Уопсайнан перелісь тутунан эттээ, нэһилиэмнэз переліһин ытыы быраабылаларын, тэһэһинин болпурустарынан норуоттар икки ардыларынаағы статистическай институт уонна холбохтуудах нациялар комиссиялара дьарыктаналлар. Ол быһытынан перелісь уонуну сый буола-буола ытыллыхтаах. Бастама перелісь Россияҕа 1897 сыллаахха ытыллыбыт. Онтон революция кэиниттэн 1920, 1926, 1939, 1959, 1970, 1979 уонна 1989 сылларга буолталаабыттар. Бүтэһик перелісь 12 сый аннараа өттүгэр ытыллыбыт. Ити перелісь этэринэн, бэйиги республикабыгар 1 мөл. 81 тыһ. 400 киһи, онтон Чурапчы оройуонугар 18 тыһ. 380 киһи олорор эбит. Ол гынан баран Саха республикатыгар 2002 сый санатыгар араас докумуоннарынан барыллааһын заауы буолбута, республикага 982900 киһи, онтон улуска 19500 киһи баара биллибита. Онтон бу буолаары түрөр перелісь нэһилиэмнэз ахсаана телеһун чолпу быһаарыа.

Быйылгы переписи ытыгы кээкс уратылардаах. Перепись "Бүтүн Россиядагы переписи ытыгы туһунан" сөжүктөгү олорудан бериэҕэ. Перепись үлэтін анал комиссия тэрийэн хонтуруулаан ытыаҕа. Нэһилиинньэ ахсаанын аагытыа уруккуттан уратылаах: эрдэ наһичнай уонна бастайаанай нэһилиинньэни учуоттаабыт буоллахытына, бу перепискэ наһичнай ээс нэһилиинньэни аагылаабыт.

Чулуан бэйзбит улуспутугар кэлэклитинэ: перелискэ бэлэмнэ- ний 2000 сыл муус устар ыйыттан улуустаагы статистика отделын

ийнхөн переписка анал үлгэрт үзэ-
лизэртэн садаламмыта. Үс түгүмүз-
тээх үлэ былааннаммыттан иикитэ
түмүктээн, бүтэһик үлүс түгүмүз үлэ
уонна перепиһи улууска мытан
түмүктээһин соруутара турар.
Бастагы бөлөмөннүн үлэ: улуус кы-
раныссатын быһаары, улууска ха-
нэһилиэннээлэх пуун баарын чуол-
кайдааһын, адреснай ханайыстыба
туругун бэрэбизэркэлээһин буолбу-
та. Правительство уураада кэмигэр
тахсан, улуус кыраныссатын
быһаарыга улахан уустуктары
көрсүбөтүбүт. Улууска уолсайа 30
нэһилиэннээлэх пуун баар. Адрес-
най ханайыстыба туругун 3000-тан
итэргэ сүөх нэһилиэннээлэх пуун-
нарга уонна Чурапчы салионньэтигэр
бэрэбизэркэлээтүбүт. Ол эбэтэр
нэһилиэккэ уулуссалар ааттарын,
дизайер N-дэрин чуолкайдаатыбыт.
Амшталар (уулуссалар ааттара су-
руллан турар табиллара) олус эргэр-
биттэр эрэри, сандардар үлэ кыл-
дыбата.

Июнь түгүмзө: улуус үрдүнөн төлө дөмө-ют баара, онтон хажа киши олорор дөмөтэ буолара, онно хас киши олорорун чуолкайдааһын үлэстэ ытыллына. Бу үлэ түмүгүнэн 2001 сыл атырдык ыйыгар анализха репостратордарынан сөмүллэн ончуллан бүтүтэ. Ол сөмүллэнгэ көрдөхө - Чурапчы улуутун үрдүнөн уопсайа 6071 киши олорор дөмөтэ баар эбит, онтон нэһилииннэрин арасаана 19700 киши. Бу үлэстэ ытыллар сорукара - перелини ытыга төлө үлэстэ үлэлиэктэрин барыллаан көрөт наада этэ.

Түмүүсүүр түтүмзүз: улууфү переписной, инструкторской уонна счетной учаастактарга араартааһын.

перелини ытыгыга быстах кэмгэ үлэлиир дьоннору булуу, үөрөтүн, сүмэрдээгин үлэлэрэ буола тураллар.

Бийиги уулусса 2 переписной отдел баар. Манна биридди сабиадис-сэй уонна биридди сабиадиссэй көмөлөөһөөччүлөр атырдах үйүн 26 күнүттэн үлэлиин сыйдыаллар.Бастакы переписной отдел сабиадиссийнэн Н.Н.Макарова, көмөлөөһөөччүлүнэн А.А.Алексеева, иккис отделга М.Ф.Слепцов, С.Н.Хююгансе үлэлиин сыйдыаллар. Переписной отделлар уулус дьаһалатын дьэитигэр уонна Госстрех хонтуруотыгар баалар.

Перелісь кэмігэр 15 деллар истэринэн уллуус үрдүнэн 18 инструкторской учаастактар баар буолуохтара. Олгон биһэ Чурапчы сэлээнньатигар, уоннаабыга нэһиликтэргэ. Уолсайа манньк учаастактар тиринниилэр.

Бастагы перепишной отделага:

1. Дыбыыла.
2. Дирин .
3. 4, 5, 6, 7. Чуралчы.

Июкс перепишной отделага:

1. Алабар, Бахсы.
2. Мындагаайы, Кыстык-Кутда.
3. Харбала 2, Кындал, Хадаар, Уорба.
4. Килэнки, Арыылаак.
5. Маралаайы, Төлөй Дирингэ, Мээндийэ.
6. Харбала 1, Мырыла, Хакыйак.
7. Улун Куел, Улахан Куел, Бэрэ, Дыаарыла, Обутур.
8. Түөлө Куел, Чакыр.

Бу удаагчтарга 15 инструктор уонна 5 резервэй инструктордар үлэлиэхтэрэ. Маны талынан үлүүс үрдүнэн 61 сэткэй учаастак джэн баар буолуоҕа. Онно резервэлийин 70

переписчик, үлэлжээтэх. Балабан
ийн 17-20, 24-27 жүнзирэг, икки
төгүлзэн переписчиктэри үзэртн
уонна тестирование түмүгүнз талы
буулора. Бмир переписчик нуорма-
тыгар была холуйн 325 киби тиксэр.
Переписчиктэри анал суумкаларынан
уонна удастабыранныаларынан би-
лизиктин сол. Кинилэртэн ирдэнн-
лэр : ИИН, пенсионной страховой
свидетельство, паспорт даннайда.
Ону таһынан, переписчик дыну кыт-
та сагаан кэпсэтэр, үеркэстэ, доку-
муну толорууга сыстагас, бэрт кыл-
гас кэм иһигэр ытыллар дыһан үлэ-
тин кыаар киби буолуостаах.

Инструктордар балаган ыйын 28 күнүттэн 29 хонук устата үлөлихтэрэ, онтон перелыкчыктар алтынны 4 күнүттэн 19 күн устата үлөлихтэрэ.

[illegible]

Чурагчы улууну дыско-сэргэтэ, перелисчик этиги дөкөжүт борулгун атылгызарына эйгэстик көрсөн, бары ныйтымыларга чолчу эпизити биэрэн, Россия историягыгар бэйэжүт аахытын суруйан, бу улахан суолталарх дыһагал көктөөктүк кытаргытыгар ыгырабыт, — диир Зоя Николаевна кэпсээнин тымсыгата.

Г.ГОВОРОВА

Бары цивилизационной государственной системанын тарихын дикон буллар. Олохтох зайнынь дикон бу территориялар тарих олохтох нэһиличчэнь этин интерионин туһулар байталбыт депутаттарын гүөдэбэтэр олохтох сидарга олохтох суолталар буллурустайаарсар, общественный капитал сайаайсар, контурулар бурызынын туһанар кыах-дыбуруннар.

Муниципальный тэриллн
эз тусла Устаатваа, муницип-
ной бичбардммыт органнар-
а, бюджеттаа, бас билэр хам-
р, хамсаабат бийдах-дусл-
а, ону сэргэ бас билэр шидэх
лэр.

Сири муниципальной басни хөрүнгэр граждaннар, юриcкaй cиpиддэр чааһынай басмилэрингэр, гocударcтво басмилэрингэр баар cиpдэртэн уратыpp иккиллэр. Манаа үтүтүмүрүcтaнaр cлoкoтoд cулгaлaах күүcтэри нaйaрлaаp иккиллэр. Иккилэтинин cөл кyрoртaр, нoр, cыннaнaр cиpдэр, айуулар cиpдэp cуcк уулар, тaвaйыcтыбeтaрaр aнaлaах cиpдэр, нoлгoмoнoнaаcкa тyуулар cиpдэр. Итинн cэргэ пpoмшлeннeт, тpaнcпoрт, cибээc, paдиo, cмeдeннe, иккимитикa, энepгeк уoгaнa дa aлгaтaнa aнaлaах cиpдэр. Айытaмaы хapыcтыpp pеaкцoннaй уoгaнa иcтopиcкaй-кyльтyрнaй cулгaлaах cиpдэр, гoдpaдcтвo бас билигингэр баар cиpдэртэн гpaждaннepгa cлoкoтoдaйынын oргaннaрын тaриптeй cмeрeннeй cиpдэртaлoтo.

Олохтоох салайны
МУНИЦИПАЛЬНАЯ ТЭРИЛЛИГЭ
СИР БОЦУРУУБА

Муниципальной тэрллийн (муниципальное образование) дийн нэмэлтийн "муниципалитет" дийн тьлтан тхсыбыт, ол аата олохтоох салай-ынны оргна. Отгон бу орган дьаалыгд, саламаталыгд хмрэр территориялын муниципальной тэрллийн дийн злтанэр. Олохтоох салай-ынныг уллулунан хмрээ бмлохдогына, улус кьданынссатын ибигэр хмрэр территория бмлар.

га, олохтох салхийнхын органын-
дугар, ону талынхын муниципаль-
ный унитарный предпринимательга,
муниципальный учреждениеларга,
ю.д.а. коммерческой сүхх тэрил-
таларга барилгынхын сүддэр эмхэ-
жүүлэлтэр.

Муниципальная территориялар бээр саллаа
территориялар бээр саллаа
сирдэр эмио мана кириллэр.
Мана государственной бас билгэ
сыдыр (федерация, субъект
тар сирдэр) омур, уу фондара
кирибэттер. Кимиз да
кирибэттерыхтах үрхэх үрхтөр
оллоонор кимисхтирин сол.

Олохтох сайзайныг үргэлжлэн бас биеийгээр нирбилээр сурдур даяагаар, сайлаар бараалхах. Ол курдук сирингэдэлд туланыг, үх-сав тулх нийлмэлтсигээр бээрэр бараалхах туланыг, бас биеийг, бөөгдөө бээрэр түүтүүр шлар (хүлмэл) бараалгах, барета сир олгоноугар нирдур.

Арендуйг талаарх үзэмж, ниймэл түүр бодхорун, үсү-уубайларын бэрэгдэгийн нийлмэл сир ардлуудын, айлчлал-агилдур мэдлэгний сир

ри туһананчылары кытары түһөр-сөр. Снон уруксу курдук нэһиликэ администрацията сирэ арендага биэсэр уурайар.

Олуктоох салайыны оргона эбэтэр кини боломсуочулаабы оргона сир оокунун туулугу, сир туһаныы, харыстаанн хотуруулу пун бэйэтин территориятыгар ыһтар. Итин сирге бу дымалада граждандар, общественной теритталаро кыттыахталар.

Муниципальной тариллини оргона байити территориятыгар ээһеустроистааны, нэһиликкэ-лээк пууннар генпланнарын билээннэр, тутар бырайыактары оноруу баппурубуун кетабар уон-на таһыйар.

Муниципальный тариглин байгшин территориятаг кизикни таргамит. Сир айга ба пр тулалга сир байган тулган бьраалгаз, 5 м дьри дьринга.

Ити уйгаз аалтамыт дьгалары олохо килтерга олохо салгайны органьгар, администрациягаг анал уьрхэтэх специалисттан тариглибт амьлустроньлан сулууса отдала килтэглэн сэл.

Билигин улуска сир болтуру
остарынан 4 тэрлэтэ дырыктандар
улустары сир комитет – си
ри туһаны, харыстааһын жонтуру
отун ыттар;

улуттаады Кадастровой Палата филиала- сир кадастрынын мониторингын даярктанар;
Базалык-дугла сыһанналы министрствотун улуттаады филиала- муниципальной территорияда баар государствон баайын дуотун быһаарар, улуттук мытар ол ийиго сирга бас быһими:

Сир хамсаабат баай-дуол курулгарт киририн баһыгымак государственной регистрации борыктах. Ол эрэ туһугар сир туһааннамы юридический законна бырабынан туһанар. Сир участва турар дың-уот аһымт кэмиллэнэр.

Срок аренды бмз при 1 съезде ордука бойдого борилин-изина государственной регистра-ции барар.

Калэр өтүгэр бу тарилталар
бир смгэ киннэнэн үлэилл-
лээс буларар олук буларо ээ.

Таарычны үлөө ийиллыбыт-
тарга опобуран нэһилиэмнэ
дүүтүтэр тахсыбыт олохтоох са-
лааһыны Устаабын бырайыагы
ырытан көрдөсө, сир бопту-
руотун быһаарар салаага элбэ-
сыһа өйдөбүлүр, этиилэр киир-
биттарын баһысгыр хаада.

«Вопросы местного значения»
дизн Б. Устатыйа II пунулу манна
дизна баар: «Контроль за соблю-
дением земельного законодатель-
ства в использовании и охране зе-
мель на территории муниципаль-
ного образования» дизн.

Оттон "Предметы ведения представительного органа" джк 18 статьи II пункт "Согласование проектов землеустройства, генпланов, проектов, планировки застройки населенных пунктов, планов и проектов по мелиорации земель" джк 6 баэра. 13 пункт "Утверждение решений исполнительного органа муниципального образования по земельным вопросам" джк 6 баэра. 14 пункт "Полномочия администрации муниципального

образования" дня 32 избитый в пункт "возбуждает и организует вопрос проведения землеустройства, разработки генплана, проектов планировки и застройки населенных пунктов и других проектов по использованию земель на территории муниципального образования" земельных дел.

8 пунгиа "Регулирует земельные отношения" дон сылы этилийбит, Сириин сызын-наһылары Конституцияда олодурга оһоһутубут сокуон-рынан уонна атын правовой аста-палык бэрэһэниһэ.

В пункте 19 статьи 1 и 20 статьи 2 Закона "Устанавливается и распространяется муниципальная собственность" этот закон "в том числе землями, находящимися в муниципальной собственности. Закладывает договора аренды, купли-продажи. Создает муниципальный орган, уполномоченный занимается этим вопросом" закон этот библиографический.

Дынтинин, Устаан бырайыгын оноргого туһааннаах специалистары кыһыннарыкка баара.

Бу элтирийдэ барытын сана Сир кодексыгар, Сиргэ государственнай бас билинин аразарыстылары федеральнай сокуонулар уонна кинилэр быһаарылыалар олорбур сүрүйдүм. Онон устаабы үтүгүдүк ыксаабакка көрөн оноттохс.

Борис САВВИНОВ,
РФ үргэлжлэх, СР бичуулга-
ах зохиогч, зохиолч.

● Суруллубукка эргиллэн

"ЧУРАПЧЫ" КООПЕРАТИВ ПРАВЛЕНИЕТА Е.И. ГАБЫШЕВКА ИРДЭБИЛЭ

"Өсөө төгүл хатгаан көрүхө" дигэн атырдаах үйи 13 уонна 29 күнэригээр "Сага сирэ" уонна "Сага олох" хаһыаттарга тахсыбыт ыстатыйалар итиннэ олоор сүһүнүлэринэн СР Президентэ В.А.Штыровка аадырыстаммыт сурук авторугар. /

Билиги, эн суруйар "Чурапчы" кооперативын чилиэттэри ити үһэ ааттаммыт ыстатыйаны бэйэбит кооперативыт правлениетугар көрөн, дүүлүккөн баран, ыстатыйага ажалылар сыппаралары уонна чачылары кытта сөпсөөлүт. Ол курдук:

1. Сыларынан сүөһү аксаана аҕыйахтаагар элбиги турар:

Сүөһү аксаана	О.И. Кырдык
2000 с. 24419	8832
2001 с. 25913	9436
2002 с. 8 мйга 31652	9786

2. "Правительство кооперативы өрө тутар... конкуренцията уок инники күөҥгэ таһаарар, ангардастын аатырдар, соботохтуу турабырдар. Оттон бу Правительство кытыгастаах монополистическай бизнес илэ байытын буолбатах дуо?" дигэнгэр кырдыктыт манньк: Улууска былырын үтү уонна эти тутарга былааннаах 4 соботуопкалыр тэрилтэ баара:

	ҮҮТ /т/	ЭТ /т/
Үс потреббществоларга холбоон,		
О.И.:	3000	200
1. Маарыкчааннаабы ПО	—	—
2. Сыланнаабы ПО	—	—
3. Чурапчытаабы ПО	—	—
4. "Чурапчы" ТХПК	2000	1000
Быйыл-2002 с.:		
1. "Чурапчы" ТХПК	6000	868
2. "Холбос" респотреббщество илинэн:		
	1000	132

Кэлин 3 сылга СР Президентэ М.Е.Николаев Ыйахтарынан "Холбос" респотреббществога соботуопкалыр функция барилтэн, үтүмэн элбэх өйөбүл уонна көмөлөр оҥотулунулар. Холбур, "холбостор" соботуопкага харчылар сый салгалар уу харчынан счоттаргар киирэр уонна эргилгэ барар көнүлүкэтэ. Оттон кооперативка бу ыйдарынан уонна өсөө хойугаан кэлэр. ыс ГСМ, салпаас чэас, лизинг курдуктарга тутуллан баран бэйиллэр.

4. Субсидия дигэн Правительство уурабынан быйыл 2002 сылга үкүз эрэ бариллэр. "Чурапчы" кооператив быйыл 8 ый түмүгүнэн 5287,7 тонна үтү туттубут. Субсидияга анаан кэлбит 27933,9 тыһ. солк. барыта сбербаан көгүө түгэтиллэн бүтүт, ону таһынан 8,5 мөл. солк. от ыйдаабы субсидия кэлэ илик.

5. 2001 сылга 1 киикэ туттарылар үкүз 10 солк. төлөмүтү. Билиги кооператив былырын сайын мугутаан 30 кыраадыс буолан турар итин күнүргэ күгүгэ 51 тоннага тийэр үтү тутулут, быйыл 61 тоннага. Маны 2 чааһынан астаан арыы ҕымматха-

ха издыагы буоларын байыт билэбин. Пастеризованнай үт ГОСТ стандарт ирдэбиллэн 36 чэас итинэн эрэ атылыгыт көнүлүкэт. Онон билиги арыы онгору оҥорбут эрэ наада. Дьэ, ол арыыны, сылы быһа атылыгыт көнүлүкэт. 10 солк. үтүтэн арыы онгору таһаарга сырытын сыаната 215 солк., оттон туок баар ороскутун киллэрдэах, 1 киикэ арыы бэйэсэ турар сыаната (сөбөстөмчө) 280 солк. тахсар. Ону билиги рынокка собуруу дойдулар сыаналарыт тэпнээн 80 солк. атылыгыт. Бу арыы бэйэсэ турар сыанатын оһорунага Правительство былырын биэрбит кредитигэр сыана араастаһытын соллутун да кэннэ, арыы республика үрдүнэн ноһооттоох салаага киирсибитэ.

Быйыл тохсунуу мйга Правительство Государственной ревизионнай управлениетиттан барабизиркэ кэлэн 1999-2001 сс. цөлевой кредиттэһин туһанылытын көрөн, барабизиркэлэн баран, маннаах туок да кэлин тахсыбатаах бөмөтэбизэ.

Оттон Эн "Өсөө төгүл санаттан көрүхө" дигэн ыстатыйаҕ саҕаланыммытгар: "Кырдык, өсөө көрдөхө, барыта үт-тураан үчүгэй курдук. Оттон сыһыан биллэххэ, манна махинация (түөкүннөһин) кытта баар: былырын "Чурапчы" кооператив 1 кг үтү 2 солк. закуп сыанатынан тулутта, ол иһин сулаарыстыбага төһөрүбүт, — дигэн суруйбутун, бу кооперативка үлэлиир бары бааһынайдары, үлэһиттэри "түөкүннөһингэ" тэпнээн дьон доһоһуну, аатын-суолун түһүрдиг, ону таһынан рынок күрөстэһиннэх усулуобуйатыгар кооперативка элбэх экономическай хоромну тахсар буолла. Ол курдук кооператив: клиентарбитин сүтэрбит; конкуренцияга хаайтарабыт; поставщиктарбит аккаастыыллар; кооператив салалтата үрдүк оргалтарга туруорсар кыага суок буолар; бэйэбит хара көлөһүмүтүнэн, сатабыллаах өйбүтүн булан-талан үлэһэн оһоһубут авторитеттү түстэ.

Онон Эн "Чурапчы" кооперативы бүтүн республика үрдүнэн "түөкүннөһингэ" тэпнээн, холуккаран, үлэһитигэр-хамнаастыгыт, инники сайдымытыгар улахан экономическай хоромнуу таһаарымынан уонна өсөөтө бу болпурдос салгы инникитин дигиттир түбөтэһигэр, кырдыктытын, үтү аалпытын төһүөһүр сыйлан, дыаланы суука бизэргэ быһаардыбыт уонна суут көгүө Эн кооперативка моральнай уонна материалнай хоромнуу телүүгэр туруорсуоллут.

"Чурапчы" кооператив правлениетын муньаар Эн ыстатыйаҕ уонна суругун сүһүнүнэн оһоһуллубут бороһоһулга олобуран:

В.Д.Макаров,
"Сага олох" бааһынай хаһаайыстыбаннай
салайааччыта.

М.П.Михайлов,
"Комплек" бааһынай хаһаайыстыбатын
салайааччыта.

И.Н.Парфенов,
"Комплек" бааһынай хаһаайыстыбатын чилиэнэ.

В.М.Сивцева,
"Тура" бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта.

Н.А.Федотов,
"Мындабаайы" ТХПК директора.

А.Е.Луковцев,
"Дьегегей" бааһынай хаһаайыстыбатын
салайааччыта.

В.В.Петухов,
"Бабаа" бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта.

Р.С.Барашков,
"Төһүргэстэх" бааһынай хаһаайыстыбатын
салайааччыта.

В.Н.Давыдов,
"Дол" бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта.

А.Е.Сивцев,
"Бэрэ" бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта.

И.И.Хон,
"Чыппара" ТХПК директора.

К.К.Понсеев,
"Өгүэ" бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта.

С.Н.Пудов,
"Дьаарылла" бааһынай хаһаайыстыбатын
салайааччыта.

М.М.Кириллин,
"Мэарыкчаан" бааһынай хаһаайыстыбатын
салайааччыта.

Н.В.Софронов,
"Туруннаах" бааһынай хаһаайыстыбатын
салайааччыта.

А.И.Ноговицына,
"Дылбаада" бааһынай хаһаайыстыбатын
салайааччыта.

И.В.Ануфриев,
Чакыр нэһилиэгин дьаһалтатын бөһүлүгэ, "Чурапчы"
ТХПК ревизионнай комиссиятын председателэ.

Л.Д.Александрова, кооператив правлениетын
чилиэнэ.

В.П.Чингизаров, кооператив правлениетын чилиэнэ.

А.В.Андрозова,
кооператив правлениетын чилиэнэ.

РЕДАКЦИЯТАН: Е.И.Габышев хаһыаттарга бу тустаах ыстатыйатын сүһүнүнэн СР Президентигэр В.А.Штыровка аадырыстаммыт суругунан бу күнүргэ "Чурапчы" кооперативка СР Правительствотын анал биригээдэтэ кэлэн үлэһэн, барабизиркэлэн барда. Барабизиркэ түмүк ыспыраакатыгар этиллэринэн, 2001 сыллаахха "Чурапчы" кооперативка ханым да финансовай-производственной кэһин таһаарылыбатах, былырынныгы кэлбит үп-харчы аналлынан туһанылыгыт уонна төһөрүлүбүт. Иккиһинэн, 2002 сылга кэлбит субсидия харчыта барыта аадырыһынан дьонго бариллэн илэр.

Бааһынай хаһаайыстыбата

"КЭНИЭДЭ" ТИРЭХ ХАҺААЙЫСТЫБАТЫГАР

Соловьев нэһилиэгэр бастаан утаа 38 бааһынай хаһаайыстыбата тэриллэн үлэһэбит буоллаһына, билигин бас билии бу көрүгүнэн 16 хаһаайыстыба хаалан үлэлиир. Олор истэригэр улууска иккиһэр ("Бэксэ" уонна "Кэниэдэ") тирэх хаһаайыстыбанан сайдар.

Билиги бу күнүргэ мистэһэ сылдьан Л.Г.Собакин салайар "Кэниэдэ" хаһаайыстыба үлэтин-хамнаһын билистибит. Эрдэ да сырыбытыгар нэһилиэккэ бастыҕ үлэһэх хаһаайыстыбаларын ыйыттаах, олохтоох-

тор уонна салалта да өртүтэн бу "кэниэдэлэри" урутатан ааттыммылар истэрибит. Ол эрэри, очолорго уонна бу да сырыбытыгар хаһаайыстыба салайааччытын Леонид Григорьевичи таба тулпатыбыт. Дьылээх хаһаайка, кэргэнэ Акулина Николаевна: "Эһиги эрэ кэлэһохт иннинэ наадатыгар Дайа Амматыгар барда. Улаабат, сотору кэлэ. Катэһин ээ", — дьэбитин атын эмиз соруктаах буолламмыт, хаһаайыстыбага үлэлиринэн, киини бэйэтин кытта сэлэргэстибит.

— Ыһах сүөһү 44 төбө, ол иһигэр 12. Үтү олохтоох арыы сыйаар күнүгэ 1.2-1.7 центнер курдугу туттаран кэллэбит. Сибинньэ хаһаайыстыбалаахпыт. Онон биэр үлэһити тулуппугу. 20-тан тахса улахан сибинньэ уонна 70-ча оһо сибинньэ баар. Итинтэн салгыахпыт, — диир киини.

"Кэниэдэ", чуолаан, бу сибинньэ итинтэн хайыскаларынан улууска тирэх хаһаайыстыбаларга киирсэр эбит. "Сибинньэни итинтэһэ

сөп. Сылга иккитэ, сорохторо үстэ да төрүүлэр", — диир Акулина Николаевна.

Оттон төрүбү "Туймаада" ФАПК көгүө дуоһаардаһан нэһилиэнньө атылыыллар. Ити финансовай-агропромышленной компания республикага түргэнник ситэр дьэ кылын-көтөрүн ажалан хааччылааһын суотугар. Маннаах олобуран бааһынай хаһаайыстыба бу нэһилиэгэр иһигэр сибинньэ оһотун ким сайаапкалаабыкка бизирбиттэр. Дьон эрдэтээһи, сааһы төрүөтэн ылан, күтүн сиригэ туһанан абырамыт. Төлөбүрүн этинэн, харчынан аахсаллар. Ол эрэри, быйыл төрүөх элбэх буолан, атын сиргэ батарага үлэһэллэр. Леонид Григорьевич ол да наадатыгар ити Дайа Амматыгар барбыт.

— Сибинньэ оһотун апылаатахпытна эрэ "Туймаада" ФАПК көгүө бурдугунан хааччылаабыт, — дигэн буолла.

Кырдык, этэр курдук сүүрдэххэ-көттөхө, күнү-чааһы быдыһааста-

ха эрэ итинчэ элбэх төрүбү батара кыахтаахтар.

Сир-уот чааһынан. Бааһынайга өлүү сирин өрүс угуор Маталааха бизирбиттэр. Быйыл оттоон бүлүттүт. Аймактарын көмөлөһүнэрэн механизированнай ангардаах звено курдук тэринэн оттообуттар. Техникалар — МТЗ-80 трактор. Ол оһууга, мунуууга үлэһэ. Оттон бүтүлээһына, кэһиликтэ иликкэн. От үтүтүтэ быйыл мөлтөх буолбут. Ити бэйэлэригэр сыһаарылыгыт хоһууларыттан ураты сирин арендаһа ылан оттообуттар. Барыта 40-ча кэһиликтэ оһу туруорбуттарын, 80-ча тонна буолуо дигэн сабаҕалыыллар.

Ол иһигэр, бу өрүс батара өттүгэр кэһиликтэн 12 оттоохтор. Ити өрүс туруор, туоратар буолуо диири сүөһүлэригэр ситэргэ аңаан.

Дьэ кэргэнинэн үлэлиир бааһынай хаһаайыстыба. Онон иккиһэхтэр. Арай, Хаһыааха олохтоох бырааттара Семен Григорьевич Собакин биридэ эмэ күс-көмө буолар эбит. Киин бүтүн билиги кэһэтиһитигэр эмиз кытыһан, көх-нэм буолла.

С.СМИРНИКОВА.

Хаартыска : "Кэниэдэ" тирэх бааһынай хаһаайыстыба салайааччыта Л.Г.Собакин.

ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ ТВ С 23 СЕНТЯБРЯ ПО 29 СЕНТЯБРЯ

Понедельник, 23 сентября

1-я программа

06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Семейные узы". Сериал.
10.10 Поле чудес.
11.15 Непутевые заметки с Ди Христовым.
11.35 Детский сериал "Твинки".
12.00 Новости.
12.15 Возвращение Коломбо.
Детектив "Кого убила капля инстинкта".
14.00 Арнольд Шварценеггер в

боевике "Правдивая ложь".
15.00 Новости.
15.15 Арнольд Шварценеггер в боевике "Правдивая ложь" (Продолжение).
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости (с субтитрами).
18.15 "Шутка за шуткой".
19.00 Жди меня.
20.00 "Кто хочет стать миллионером?". Телеигра.
21.00 Время.
21.35 Премьера многосерийного детектива "Дронго".
22.40 Премьера многосерийного фильма "Время любить".

23.35 "Другое время". Программа Микелы Леонтьева.
00.15 Русский аксрис.
00.45 Комедийный сериал "Китайский городской". До 01.40.
2-я программа
Канал РТР
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Чемпионат мира по греко-римской борьбе. Трансляция из УСК ЦСКА.
10.15 "Спорт за неделю".
10.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 "Сказки о любви".
12.15 "В Городе".

12.25 ВЕСТИ НЕДЕЛИ.
13.30 ВЕСТИ-МОСКВА. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 ВЕСТИ-СПОРТ.
14.25 "Что хочет женщина".
15.25 "Стань звездой".
16.20 "Простые истины".
Телесериал.
17.00 ВЕСТИ.
17.20 Программа передач.
17.25 К 370-летию вхождения Якутии в состав Российского государства.
Кинолентонсье Якутии.
17.50 "Хоту дайду хотун дыно".

Меценат Е.А. Порнягина.
18.15 Дальний Восток.
18.40 Сериал. По выставочным залам.
18.55 Свой Инвесту - 10 лет.
Прямой эфир.
19.25 К Всероссийской переписи населения. Портрет Якутии 2002.
19.40 Реклама.
Канал РТР
19.50 "Спокойной ночи, малыши".
20.00 ВЕСТИ.
ЯКУТСК
20.35 "Саха сира-Якутия".
Информ. программа.
Канал РТР
20.55 Сериал "Бригада".

22.06 Сериал "Закон".
23.20 ВЕСТИ.
23.35 "Александр Исавин Сопкожинан. Жизнь не по лог".
Фильм Сергея Мирошниченко.
00.30 "Синемания".
01.00 "Дорожный патруль". До 01.10.
3-я программа
Канал РТР
17.20 "Вера, надежда, любовь".
18.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
18.50 сериал "Ворожка. Счастье напрокат". До 19.50.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. До 20.55.

Вторник, 24 сентября

1-я программа

06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 Жди меня (судопреводами).
10.15 Премьера сериала "Ничто не вечно". 1-я серия.
11.15 "Что да как".
11.35 Дисней-клуб: "Переменка".
12.00 Новости.
12.15 Возвращение Коломбо.
Детектив "Напарники со сместью".
14.05 Многосерийный фильм "Время любить".

15.00 Новости.
15.15 Документальный детектив. "Исповедь приговоренного". Дело 1998 года.
09.50 Многосерийный детектив "Дронго".
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости (с субтитрами).
18.20 "Кумиры". Тамара Самина.
19.00 "Семейные узы". Сериал.
20.00 "Слабое звено". Игровое шоу.
21.00 Время.
21.35 Премьера многосерийного детектива "Дронго".
22.40 Премьера многосерийного фильма "Время любить".

23.35 Документальный детектив. "Тайная война агента Стенли".
00.00 Ночное "Время".
00.15 Лив Тайлер в приключенческом фильме "Планетт и Маклейн". До 02.00.
2-я программа
Канал РТР
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 сериал "Бригада".
09.50 "Два роля". Музыкально-развлекательная программа.
10.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 Сериал "Закон".
12.25 Ток-шоу "Цена успеха".
13.30 "Колосальное хозяйство".

13.45 ВЕСТИ-МОСКВА.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 ВЕСТИ-СПОРТ.
14.25 "Что хочет женщина".
15.25 Наталья Орейро в телесериале "Дикий ангел. Возвращение" (Аргентина).
16.20 "Простые истины".
Телесериал.
17.00 ВЕСТИ.
17.20 "Исторический детектив. Дело Кольцова". Документальный фильм.
ЯКУТСК
18.20 Садрок мозаика.
18.50 К 370-летию вхождения Якутии в состав Российского государства. "Пена-река" (1950 г).

"В стране вечной мерзлоты" (1957 г).
19.00 Местное самоуправление. Подготовка к референдуму. Прямой эфир.
19.40 Реклама.
Канал РТР
19.50 "Спокойной ночи, малыши".
20.00 ВЕСТИ.
ЯКУТСК
20.35 "Саха сира-Якутия".
Информ. программа.
Канал РТР
20.55 Сериал "Бригада".
22.05 Сериал "Закон".
23.20 ВЕСТИ.
23.35 Мстислав Ростропович в фильме Игоря Беттвеа

Подселуи.
23.30 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Чарли Шин в остроконечном фильме "Разоблачение" (США). 1998г.
02.05 "Дорожный патруль". До 02.15.
3-я программа
Канал РТР
18.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
18.50 Антонина Венедиктова, Лидия Великая, Ирина Томская и Николай Добрынин в сериале "Ворожка. Счастье напрокат". До 19.50.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. До 20.55.

Среда, 25 сентября

1-я программа

06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Семейные узы". Сериал.
10.15 Сериал "Ничто не вечно". 2-я серия.
11.15 Непутевые заметки.
11.35 Детский сериал "Твинки".
12.00 Новости.
12.15 Возвращение Коломбо.
Детектив "Красивая личность".
14.05 Многосерийный фильм "Время любить".
15.00 Новости.

15.15 Документальный детектив. "Тайная война агента Стенли".
15.50 Сериал "Дронго".
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости (с субтитрами).
18.20 Симпозонара.
19.00 "Семейные узы". Сериал.
20.00 "Русская рулетка".
21.00 Время.
21.35 Детектив "Дронго".
22.40 Премьера многосерийного фильма "Время любить".
23.35 Премьера документального фильма "Сериал шепот. Десять лет спустя".
00.00 Ночное "Время".

00.15 Ричард Чемберлен в боевике "Стервятник". До 01.50.
2-я программа
Канал РТР
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Сериал "Бригада".
09.50 "Моя семья".
10.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 Сериал "Закон".
12.25 Ток-шоу "Цена успеха".
13.30 "Москва-Минск".
13.45 ВЕСТИ-МОСКВА.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 ВЕСТИ-СПОРТ.
14.25 "Что хочет женщина".

15.25 "Дикий ангел. Возвращение" (Аргентина).
16.20 "Простые истины".
Телесериал.
17.00 ВЕСТИ.
ЯКУТСК
17.20 Вместе с Россией.
17.25 К 370-летию вхождения Якутии в состав Российского государства. Праздник земли якутской (1962).
17.35 ДТРА "Полярная звезда". К юбилею поэта Сергея Васильева.
18.00 МТК.
18.40 ТВ-Спорт. Чемпионат Дальнего Востока по марафонскому бегу.

19.00 Тма сира.
19.15 "Романсы волшебные звуки". Поэт Анна Дьячкова.
19.40 Реклама.
Канал РТР
19.50 "Спокойной ночи, малыши".
20.00 ВЕСТИ.
ЯКУТСК
20.35 "Саха сира-Якутия".
Информ. программа.
Канал РТР
20.55 Сериал "Бригада".
22.05 Сериал "Закон".
23.20 ВЕСТИ.
23.35 "Культурная революция".
"Цензура необходима обществу".
00.25 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС.

Анатолий Кузнецов, Леонид Куралев и Евгений Герасимов в детективе "Пять минут страха". 1985г.
02.15 "Дорожный патруль". До 02.25.
3-я программа
Канал РТР
17.20 "А, может, вернемся..."
Документальный фильм из цикла "Петербург. История в лицах".
18.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
18.50 Сериал "Ворожка. Счастье напрокат". До 19.50.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. До 20.55.

Четверг, 26 сентября

1-я программа

06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Семейные узы". Сериал.
10.15 Премьера сериала "Ничто не вечно". 3-я серия.
11.15 Следствия ведут Коломбо.
11.35 Дисней-клуб: "Переменка".
12.00 Новости.
12.15 Детектив "Идальмо преступление".
14.05 "Время любить".
15.00 Новости.

15.15 Документальный фильм "Серые цветы. Десять лет спустя".
15.50 Детектив "Дронго".
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости (с субтитрами).
18.20 "Сам с усами".
19.00 "Семейные узы". Сериал.
20.00 "Слабое звено". Игровое шоу.
21.00 Время.
21.35 Детектив "Дронго".
22.40 Премьера многосерийного фильма "Время любить".
23.35 Документальный детектив. "Поезд с героем прибывает...".

Дело 2002 года.
00.00 Ночное "Время".
00.15 Вуди Харрельсон в приключенческом фильме "Страна гор и равнин". До 02.05.
2-я программа
Канал РТР
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Сериал "Бригада".
09.50 "Ангел".
10.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 Сериал "Закон".
12.25 Ток-шоу "Цена успеха".
13.30 "Вся Россия".

13.45 ВЕСТИ-МОСКВА.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 ВЕСТИ-СПОРТ.
14.25 "Что хочет женщина".
15.25 "Дикий ангел. Возвращение" (Аргентина).
16.20 "Простые истины".
Телесериал.
17.00 ВЕСТИ.
ЯКУТСК
17.20 Геван. На берегу реки Ясыная.
17.45 Местное самоуправление. Переходный период. Симанский и Вернеклимский утус.
18.00 Федеральный округ.

18.25 "Кам" программа.
18.45 За здоровый образ жизни. К декаде озабоченности бега и ходьбы.
19.15 Референдумна бутуун кытабын!
19.40 Реклама.
Канал РТР
19.50 "Спокойной ночи, малыши".
20.00 ВЕСТИ.
ЯКУТСК
20.35 "Саха сира-Якутия".
Информ. программа.
Канал РТР
20.55 Сериал "Бригада".
22.05 Сериал "Закон".

23.20 ВЕСТИ.
23.35 КИНОАКАДЕМИЯ. ПРЕМИЯ "ОСКАР". Робин Уильямс и Джефф Бриджес в фильме Терри Гиллиама "Король-рыбак" (США). 1991г.
02.15 "Дорожный патруль". До 02.25.
3-я программа
Канал РТР
17.20 "Наука и техника".
18.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
18.50 Сериал "Ворожка. Счастье напрокат". До 19.50.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. До 20.55.

Пятница, 27 сентября

1-я программа

06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Семейные узы". Сериал.
10.15 Премьера сериала "Ничто не вечно". 4-я серия (заключительная).
11.10 "Ералаш".
11.20 Яна Чурикова в программе "Объектив".
11.35 Детский сериал "Твинки".
12.00 Новости.
12.15 Возвращение Коломбо.
Детектив "Конспираторы".

14.05 Многосерийный фильм "Время любить".
15.00 Новости.
15.15 Документальный детектив. "Поезд с героем прибывает...".
Дело 2002 года.
15.45 "Ералаш".
15.50 Многосерийный детектив "Дронго".
17.00 "Большая стирка" с Андреем Малаховым.
18.00 Вечерние новости (с субтитрами).
18.20 Человек и закон.
19.00 "Семейные узы". Сериал.
19.50 Поле чудес.
21.00 Время.
21.40 Джулия Робертс в фильме

"Умереть молодым".
23.40 Робин Уильямс в комедии "Игрушки". До 01.40.
2-я программа
Канал РТР
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Сериал "Бригада".
09.50 "Сам себе режиссер".
10.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 Сериал "Закон".
12.25 "Кингста смена".
13.30 "Музыкально".
13.45 ВЕСТИ-МОСКВА.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 ВЕСТИ-СПОРТ.
ЯКУТСК

14.25 День принятия Декларации о суверенитете Республики Саха (Якутия).
14.35 Время конкретных решений.
15.00 Торжественное собрание, посвященное 370-летию вхождения Якутии в состав Российского государства. Прямая трансляция.
18.00 Спихоток байни сайгыныа, референдум. "Сага уйба - сага тутулунан". Саха республикатын вице-президента А.К. Акимов.
Канал РТР
18.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
18.50 "Форт Боярд".
19.50 "Спокойной ночи, малыши".

20.00 ВЕСТИ.
ЯКУТСК
20.35 "Саха сира-Якутия".
Информ. программа.
Канал РТР
20.55 Телеигра "Стань".
21.20 К.Райкин, Л.Дуров, М.Державин, О.Аросова и В.Золотухин в капустнике "Театральное лето".
23.20 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. ПРЕМИЯ "ОСКАР". Гари Олдман, Энтони Хопкинс, Уайнана Райдер и Кэти Риза в остроконечном фильме Франсиса Форда Копполи "Драгуна" (США).

1992г.
01.15 "Дорожный патруль".
01.25 "Горная десятка". До 02.21.
3-я программа
Канал РТР
14.25 "Что хочет женщина".
15.25 "Дикий ангел. Возвращение" (Аргентина).
16.20 "Простые истины".
Телесериал.
17.00 ВЕСТИ.
17.20 "Стань звездой". До 18.20.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. До 20.55.

Суббота, 28 сентября

1-я программа

07.00 Новости.
07.10 "Туси - лебеди".
Мультифильм.
07.25 Утренняя звезда.
08.15 "Играй, гармонь любимая!".
08.55 Слово пастыря.
09.10 Здоровье.
10.00 Новости.
10.10 Смак.
10.30 Павел Любимцев в программе "Путешествие

натуралиста".
11.00 Симпозонара 11.35 Фильм "Верные друзья".
13.30 Дисней-клуб: "Улыные истории".
14.00 Новости.
14.15 "Серебряный шар". Олег Ефремов. Ведущий - В.Вульф.
14.55 Фильм "Мама вышла замуж".
16.20 "Знаком".
18.00 Вечерние новости.
18.15 Алла Пугачева, Филипп Киркоров, Валерий Леонтьев, Тото Кутуньо и другие на фестивале "Новая волна" в Юрмале. Часть 1-я.

20.00 "Кто хочет стать миллионером?".
21.00 Время.
21.25 Боевик "Трудная мишень".
23.20 Новейший триллер "Отзвук эха" (2000 год).
01.20 Реальная музыка. До 01.50.
2-я программа
Канал РТР
06.20 Жанна Прохоренко, Александр Михайлов и Лео Борисов в фильме "Приезжая".
08.10 ПРЕМЬЕРА. "Дракоша и компания". Детский сериал.
08.35 "Золотой ключ".

09.00 "Военная программа" Александра Сладкова.
09.20 "Оружие России. Стерегиущие небо". Документальный сериал.
10.20 "Сам себе режиссер".
11.20 "Сто к одному". Телеигра.
12.15 ПРЕМЬЕРА. "Форт Боярд".
13.10 "Клуб сенаторов".
14.00 ВЕСТИ.
14.20 Комедия "Опасный 1970г".
16.00 Комедия "Ничего не поди".
ЯКУТСК
17.30 "370 лет с Россией".
Видеофильм.
17.45 Новая программа.

18.05 Республиканский фестиваль телевизионных работ "Моя Якутия".
18.35 Правовой канал.
19.00 Сордичи.
19.30 "Лена-ТВ". Реклама и поздравления.
Канал РТР
20.00 ВЕСТИ.
20.25 "Зеркало".
20.50 ПРЕМЬЕРА. "Стань звездой".
21.45 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. ПРЕМИЯ "ОСКАР". ПРЕМЬЕРА. Харрисон Форд, Марк Хэмил, Кэри Фишер и Алек Гиннесс в фантастической

эпопеи Джорджа Лукаса "Звездные войны. Эпизод V. Возвращение Дюда".
23.55 Фильм "Глаза подсмотрщика".
01.30 Футбол. Чемпионат России. ЦСКА - "Спартак" (Саратов). Трансляция со стадиона "Торпедо". 2-й тайм. До 02.25.
3-я программа
Канал РТР
17.30 "Хвосты". "Хоту бодаться!".
Мультифильм.
18.00 "Моя семья".
18.55 "Аншлаг". До 20.00.

Воскресенье, 29 сентября

1-я программа

07.00 Новости.
07.10 "Волшебное кольцо".
Мультифильм.
07.30 Утренняя звезда.
08.10 "Сказка России".
08.45 Дисней-клуб: "Тимон и Пумба".
09.10 Док-шоу.
10.00 Новости.
10.10 "Непутевые заметки".

11.05 "Сам с усами".
11.35 Жан-Поль Бельмондо в остроконечном фильме "Игра в четыре руки".
13.30 Дисней-клуб: "Русалочка".
14.00 Новости.
14.15 Юрий Любимов в программе "Жизнь замечательных людей".
15.00 Загоранный мир в фильме "Микрокосмос".
16.20 "Знаком".
18.00 Время.
19.05 Комедия "Дети шпионов".
20.50 Супербоевик "Армagedдон".
22.35 "Иллюзия" Андрей

Кнышева.
01.15 Комедия "Вторая жизнь". До 03.05.
2-я программа
Канал РТР
06.15 Алексей Локтев, Валентина Телегина, Сергей Плотников и Светлана Криварова в фильме "Прощайте, голуби". 1990г.
07.45 ПРЕМЬЕРА. "Дракоша и компания". Детский сериал.
08.10 "Русское лето".
09.00 Всероссийская лотерея "ТВ Бинго шоу".
09.25 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ.
10.15 "Утренняя почта".
ЯКУТСК
10.50 Туалук.
11.10 Переменка.
11.40 ДТРА "Полярная звезда".
Дневник юнатора "Родной мой край".
12.00 Здоровье детей Севера.
12.25 ТВ-Спорт. День озабоченности бега и ходьбы.
12.45 Студия "Саргалак".
Студенчество и будущее.
Канал РТР
13.10 Парламентский час".

14.00 ВЕСТИ.
14.20 "Вокруг света".
15.15 "Диалог о животных".
16.05 "Два роля". Музыкально-развлекательная программа.
17.05 "Комната смеха".
18.00 Мадина, Руперт Эверетт и Бенджамин Брэтт в фильме "Лучший друг" (США).
19.50 "В Городе".
20.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ.
21.10 "Специальный корреспондент". Авторская программа Аркадия Мамонтова "Проданное небо".

21.40 Иосиф Кобзон "Лучшие песни".
01.15 Чемпионат мира по автогонкам в классе "Формула-1". Гран-при США. Квалификация. Трансляция из Индианаполиса. До 02.25.
3-я программа
Канал РТР
10.50 "Городок". Дайджест. Развлекательная программа.
11.20 Комедия "Максим Переломов". 1955г. До 13.10.

21.40 Иосиф Кобзон "Лучшие песни".
01.15 Чемпионат мира по автогонкам в классе "Формула-1". Гран-при США. Квалификация. Трансляция из Индианаполиса. До 02.25.
3-я программа
Канал РТР
10.50 "Городок". Дайджест. Развлекательная программа.
11.20 Комедия "Максим Переломов". 1955г. До 13.10.

Хоту көһөрүллүү 60 сылыгар

ЫАРАХАН КЭМНЭ КҮҮС-КӨМӨ БУОЛБУТТАРЫГАР
МАХТАНАР

1942 сыллааха сут-кураан буолан Чурапчы оройуона хоту көһөрүллүүтүгэр М.М.Мартьянов 17 эрэ саастаабы. Чурапчыттан ким тэлиэгэлээх буолуна, кыахтаах өттө атынан Аллараа Бэстээхэ айаннаан тинийбиттэрэ. Бэстээхэ 10-ча күн сир-халлаан анынгар олохтооттара. Ардактан тааһастара-саттара иччэйэн, ыксаан кутаа уот оттолорго. Борокуот кэпэн бастаан Эдьигээн оройуонугар быһыттаах дьин учас-тахха өрүс кытытыгар түспүттэрэ.

"Кыһыл кырыс" колхозтан 37 хайааныстыба хоту көһөрүллүбүттэрэ. 31 эр киһи, 25 дьахтар, 10-ча кырдыабыс уонна 40-тан тахса оҕо баара. Михаил Михайлович билигин ол ырахан кэмнэри манньк ахтар:

— Билиги быһыттаахха киири-битигэр биер да дьин суоҕа. Онон тутта улахан балабан, бараах дымалар тулутууна барбылпыт. Олорго бастаан оҕолору, дьахталлары, кыргыттары киллэрбиттэрэ. Тимир олох-пут начаас сойон хаалара. Элбэх оҕо, дьахтар тымныһан ыалдьыбыттара, эмт-томп дьин суоҕа.

1942-43 сылларга кыстык олус ырахан этэ. Үлэни кыйар өттүбүт муҕалаһыр этибит. Балыктааһыҥка

уопута суох буоламыт бултааһын мөлтөх этэ, сороктор түлээхтииллэрэ. Нуорма бүрдүк ыйга 4 кг этэ, оно эбинэр туох да асыт суоҕа. Аччыктааһын, өлүү-сүтүү садалаабыта. Бу кыһын 40-ча улахан киһи, 10-тан тахса оҕо хоргуһан уонна ыалдьан өлбүттэрэ. Биирдин минигэ хасты да киһини көмөрбүт.

"Биер балык биер немеһи өлөрөр" дьин лозунг тутулуора. Балыгы уорен сикэбит киһи өстөх дьини буолар дьин сууттанар куттал баара. Бэрээдэк оннук кытаанах этэ. Ити сайын элбэх балыгы бултаан тутар пуунга туттарбылпыт. "Кыһыл кырыс" колхозу Булунг оройуонугар Быков Мыска олохтоох Моисов аатынан колхозка холбообуттара. Быков Мыс бултаах сир этэ, республикаҕа биллэр үчүгэй үлэлээх завод баара. Аранастаах дьин кыра учаастагы аһан, кыһынын элбэх балыгы бултаабылпыт.

"Кыһыл кырыс" колхозтан Быһыттааха К.К.Степанов, И.И.Кузьмин, И.О.Алексеев, И.С.Алексеев курдук үлэни-хамнаһы кыйар ударник дьоммут өлүтүлүбүттэрэ олус хомолтолоох этэ. Саастарын үгэнигар сылдыар эдэр дьон усулуобуйа

суоһуттан суоруна суолламыттара. Тумааха киирэн балыктыы сылдьан буураага түбөһөн, эрэй-сор бабэтүн көрөн 1944 сыл кыһыныгар аҕалы-уолуу Семен Егорович уонна Дмитрий Никоновтар уонна киилэр ай-мастар Михаил Никонов сырдык ты-ыннара быстыбыта. Ырахан усулуобуйаны тулуйбаха кыра оҕолор, 23-24 саастарыгар сылдыар эдэр кыргыттар Васильева М.В., Еремеева Е.Е. өлбүттэрэ.

Билиги кыһалҕабытын очотооһу

Булунг оройуонун дьаһалтата өйдөөн, республикаҕа туруорсан 1944 сыллааха "Интернационал" колхозу олохтоох Калинин аатынан колхозка, "Кыһыл кырыс" колхозу Быков Мыска очотооһу Моисов аатынан колхозка холбообуттара. Онон "Кыһыл кырыс" колхозка барыта 80-чака киһи буол-булут. Быһыттаахтан кэспөтөхтүт буоллар, өлүү-сүтүү өссө тахсыахта-ах эбит этэ, ону өйдөөннөр үгүс киһи олохун өлүттэн өртүйбүттэрэ. Он-тон ыла өртүйнэргэ барбылпыт. Олохтоохтор сүрдээх үчүгэйдик көрсөн олохтообуттара, уопуттаах ба-лыксыт киһини биригэдириинэн анаан, булутуу тэрилинэн толору ха-аччынан, бултаан-астаан барбыл-пыт. Ити курдук 5 сыл олус эйэлээх-тик балыктаан, бултаан олохтообутт.

Хадаар дьонноро Агеев С.К., Но-ев С.К., Агеева Е.С. таһаарылаахтык үлэлээннөр, ОССР наҕараадаларын ылыбыттара, онтон И.С.Агеев эмиз үчүгэй үлэтин иһин 1974 сыллааха "Үлэ Кыһыл Знамята" орден кавалера буолбута. Хас да киһибит "Үлэҕэ кил-бизини иһин" медалларынан наҕара-адалаабыттара. Билиги колхозтан үс кыыс Быков Мыска кийинт буолан ха-албыттара. Саха АССР Правитель-

ствотын уураабынан 1948 сыл сайын дойдубутун булбуттут, — дьин Миха-ил Михайлович кэпсээнин түмүктүүр.

Кини билигин Быков Мыс олохто-охторугар ырахан түгэниригар күүс-көмө, субэ-ама буолан көмөлөспүттэрин иһин махтанар. Бу-лунгар олохторун дьаһалтарын хаһыаттан, радиоттан истэ-билэ олохтор. Михаил Михайлович үлэ, тыл ветерана, хас да медаллаах кырдыабыс. Аны бу дьыл атырдыах ыйын 14 күнүгэр "Булунг улуутун Бо-чуттаах гражданина" ааты илгэрэн-кэр, үөрүүтэ үксээтэ. Манньк аат Ми-хаил Михайлович балабан ыйын 24 күнүгэр 80 сааһын туолар түгэнигар түбэспитэ ордук долгутуулаах, үөрүүлээх. Билиги, кини биер дойду-лаахтара, бу үөрүүлээх үбүлүйүлүн эбэрээлээн туран өссө да үлүн үлэни, чэпчэ-чэбдик доруобуйаны, канча-ри иччатыгар субэ-ама буола сылдыарыгар ис сүрэхпиттэн баҕарабыт.

Валентина СИВЦЕВА
- УЙГУЛААНА,

Хадаар.
Хаартыскаҕа: М.М.Мартьянов.

Чурапчы улуутун дьаһалтата ДЬАҤАЛ

№337 Балабан ыйын 17 күнэ, 2002 сыл.

Куобаҕы уонна мас көтөрүн бултааһыны көнүлүүр туһунан

Саха Республикатын Правительствотын 2002 сыл атырдыах ыйын 9 күнүгэр 933-р №-дээх дьаһалыгар уонна Саха сирин булдуун быраабылатын 25-26 ыстатыйатын "а", "д" пууннарыгар олохуран, Чурапчы улуутугар куобаҕы бултааһыны бу дьыл балабан ыйын 21 күнүттэн, сэттинньи ый 1 күнүгэр дылы, мас көтөрүн бултааһыны алтынньы 1 күнүттэн, ахсынньы ый 1 күнүгэр дылы көнүлүүргэ.

Саха Республикатын "Булдуун быраабылатын" 3 разделын 22 ыстатыйатын "ж" пуунугар олохуран куобаҕы туһабынан бултааһын дуоһабаардаах булчуттарга уратыларга бобулар.

Дьаһал туолуутун хонтуруолун Чурапчы улуутун ИдО Неустроев К.К./айылҕа харыстабылын комитета /Монастырев В.М./, булчуттар уонна балыксыттар обществолара /Барашков Г.К./ уонна олохтоох кэһиликтэр дьаһалталарын баһылыктарыгар сүктэрэргэ.

Чурапчы улуутун дьаһалтататын баһылыга
И.АММОСОВ.

Магазин "Боотур" предлагает населению следующие товары:

Мебель: мягкая мебель из г.Новосибирска, г.Благовещенска, кухонные гарнитуры разных расцветок, прихожки, шкафы, стеллажи, столы письменные, компьютерные, журнальные, комоды, тумбы под ТВ и другие.

Бытовая техника: холодильники разных марок, стиральные машины, центрифуги, плита "Мечта" разных габаритов, видеоплееры, видеоманитофоны, музыкальные центры, жарочные шкафы и другие.

Строительные товары: ДВП, кровельное железо, плита печная, задвижки, дверь топчанная, колосник, гвозди в ассортименте, обои, кисти, валики, растворители, лак, водозащитная, клей "Бустилат", краски разных расцветок.

Электротовары, канцелярские товары, бытовая химия, детские принадлежности, велосипеды, посуда, продукты, палатки, брезентовые 4-х местные, автоподогреватели на КамАЗ, Зил, спальные мешки и другие.

Принимаем заявки на кухонные гарнитуры по вашим размерам и расцветкам, материал двери — текстура, столешница — пластик.

Наш адрес: с.Чурапча, ул. Октябрьская, 57, телефон: 41-416.

ЭБЭРДЭНИИБИ

Күнүттэн күндү киһибиһин, арабытын, Алабар кэһилигин олохтообун ГЕРАСИМОВ Петр Петрович 50 сааһын тоҕотчу туолбуккунан ис сүрэхпиттэн эбэрдэнибит!

Баҕарабыт эдэрдни эрчимгин ыһытыбаха, кырдыары-малдыары кээр кыйдаан оҕолорун, бар дьонун таппалларыгар, истинг сыйымынарыгар уйдаран үлүнүк дьаһаллохтук-соруулаахтык олохторго!

Кэргэниги,
кыргыттары, уолаттары, күүтүтүг.

Күндү табаарыстытын, "Чыаптара" ТХПК директорун Хон Иван Иванович 50 сааһын туолар, үлэ аһардаах үбүлүйүгүн итинтик-истинтик ис сүрэхпиттэн эбэрдэнибит!

Баҕарыа этинбит айыкка саха алмаһынын кытаанах доруобуйаны, кырыах да былыта суох ирээс халлаан курдук кыһалҕата суох дьаһаллох олохтук кырдыар дьин билбээх эдэрдни эрчимгин ыһытыбаха куруутун ырыа-тойук арыстанан, үөрүү-көтүү көтөлөөн, бар дьонун махталарынан арчыланан суус сааһар дьин олох дьин алгыс тылбытын тирдэбит.

Эбэрдэни кытта
Говоровтар дьинэ кэргэттэрэ.

Бииргэ үөрэммит табаарыстытын, үлэсэниэхтигин, Кулутура туйгунук, Алабар кэһилигин олохтообун ХОН Иван Иванович 50 сааһын туолар, үөрүүлээх үбүлүйүгүн итинтик-истинтик эбэрдэнибит!

Күндү киһибиһигэр кырдыы кыттыспатын, ырыа ыалластаатын дьин баҕа санаабытын тирдэбит.Өссө да үлүн сылларга ситиник арыстаатын, сүрүүн-көтүүн быһаарбатын! Чугас дьоннорун үөрүүлэрин үлэстэн үлүн үлэстэн, үгүс үөрүүлээх, үлүн үйүлээх олохтон.

Бииргэ
үөрэммит табаарыстарыг.

Күндү балтыбытын, эдьинийбитин улуустаагы гимназия математикаҕа учууталын ЛАВРЕНТЬЕВА Любовь Ивановна күн сирин көрбүтүн, үлэ аһардаах үбүлүйүгүн ис сүрэхпиттэн итинтик-истинтик эбэрдэнибит!

Эн хас биирдинбит туһугар кыһанан көмөлөһөр, балтыларын олох кэч суолугар киллэрбит үлүбүгүн өйдүбүт, дьиник махтанабыт. Үгүс санааҥ устубатын, амаах сүрэгүн сылааһа намыраабатын, аймак-билэ дьонун таппалларынан арчыланан, тулаһыр дьонун ыһытыбылларыгар уйдаран үлэ-көтө олох дьин алгысбыт.

Бииргэ төрөөбүт убайдарын Николай,
Еремей, кинилэр дьинэ кэргэттэрэ.

БИЛЛЭРИИЛЭР

"Арчы" үөрэнэр кимн балабан ыйын 23 күнүттэн "А", "В" категориялаах суоһаардары балаһымыр үөрэнээччилэри көмүһэр. Үөрөнүн таппаллардаах. Үөрөнүн баҕалааһыгар "Арчы" хонтуруотыгар кэлэн билсэригиттэр.

Иван сааһын асыт кыыс оҕоһо ньээнкэҕэ наадыабыт. Билсэр тел:41-808 (үлэ чааһын кэһиниттэн).

Чурапчытаагы оҕо музыкальнай оскуолата 2002-2003 с.с. үөрэх дьыллар манньк кылаастарга оҕолору ыгытар:

1. Хореографический
 2. Фортеляно
 3. Художественный
- Оскуола аадырыта: Ленин аатынан уулусса 51 №-ра, телефон: 41-585.

Чурапчытаагы республиканский орто спортивной оскуола-интернат үрдүк үөрэхтээх, үлэсэбит стаахтаах кылаабынай булгаллары, эконоимини үлэҕэ ыгытар. Билсэр телефонна: 43-206, 41-519.

АТЫЛЫЫБЫТ

Ленин уулусса 22 №-гар уһайбалаах, аһаардаах, булуустаах, телефоннаах, кимн котельнайтын сылытылар, үс хостоок приватизированнай квартира аһылаар. Сызаната 130 тыһ. солк., түһүрүккө өл. Ыйтаһаһар тел: 41-208.

1993 с. онгоһуллубут УАЗ-3303 (бортовой) массынына, ИЖ 10-5 колескаах мотоцикы (1993 с. онгоһуллубут), мотоцикысыны. Билсэр телефон: 41-117.

1996 с. онгоһуллубут УАЗ-3309 («Охотник»), сүдү сылдыар массынына. Дьулун «белая ночь». Сызаната-40 тыһ.солк. Билсэр тел: 25-391 (Хатылаа, үлэ чааһын кэһиниттэн).

БИНИГИ ОҢОБУТУНЭН ТУҤАНЫ!

Күн айы Чурапчы-Аллараа Бэстээх-Дьокуускай маршрутуна дьону таһабыт. Сымнаҕас киирэллэлэрдээх. Билсэр тел: 42-292 (Чурапчыга), 24-10-71 (Дьокуускайга). Аадырыкытыгар тирдэбит.

Күн айы Чурапчы-Дьокуускай маршрутуна УАЗ микроавтобулун дьону таһабын. Таһаҕас аҕалыта, илдьингэ сааһас ылабын. Билсэр тел: 41-357.

Күн айы Чурапчы-Аллараа Бэстээх-Дьокуускай маршрутуна микроавтобулун дьону таһабыт. Билсэр телефон: 41-005, 42-207, 42-160, 26-223.

Ус-Алдан улуутун Түлүк кэһилигиттэн төрүттээх Дьокуускай кураат олохтооһо

ТАРСКИЙ Николай Николаевич өлбүтүнэн кийинтэр, саҕасытыгар Мария Николаевнага, убайытыгар, күүтүлүтүгэр Степан Тимофеевич Ноговицынгар, сирингар Надежда Ренца дьин куруурамытын тирдэбит. Мүгүдүйтэн, Чурапчыттан Ноговицыннар, Чөркөөхтөн Матвеевтар .

Хаһыаты тэрийээччилэр: Саха Республикатын Правительствота. улуус дьаһалтата, редакция. Хаһыат сахалыы тылынан оптуорууһа, чэппиэргэ, субуотага тахсар. Хаһыат индекса: 54907

"Сага олох" редакционнай-издательской холбоһук. Офсетнай бачээт. Сааһын №-рз 113. Тираж 1890. 20. 09. 2002 с. бачээккэ барылынна.

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициятыгар мэлдьи сөп түбэһэр буолбатах. Сурукка ыйылаар чахчылар кырдыктаахтарыгар эппиэтинэһи автор тус байэте сүгэр.

Редактор Г.Г.ПОПОВ.
ААДЫРЫСЫТЫ: 678670, Чурапчы сэл.
Карл Маркс уул. 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТЫ:
редактор — 41-332, отдалар — 41-265.
E-mail:sanaoloh@churap.sakha.ru